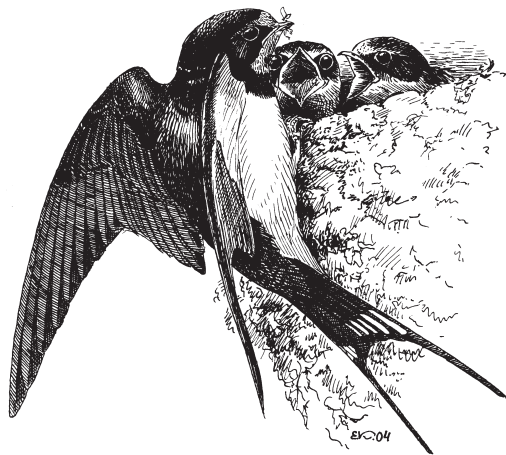

Låvesvale *Hirundo rustica*

Barn Swallow

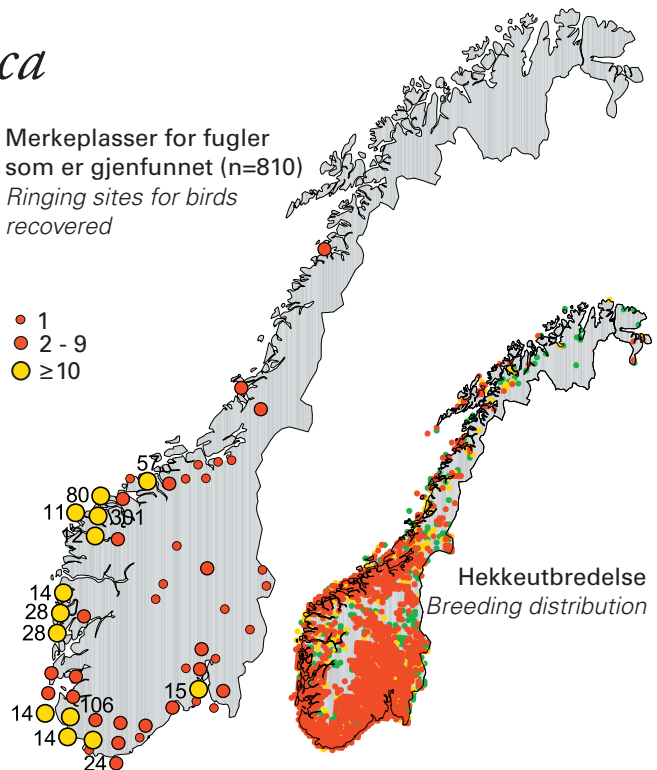
Låvesvala er vanlig i Sør-Norge, Trøndelag, og Lsøndre del av Nordland. I resten av Nord-Norge er den fåtallig eller mangler som rugefugl. Låvesvala er nært knyttet til jordbruk og husdyrhold. Den lever av insekter som fanges i flukt.

Låvesvala har sin utbredelse fra Nord-Afrika og nesten hele Europa mot øst gjennom store deler av Asia til Kamtsjatka, Japan og sørlige Kina. Låvesvala hekker også i store deler av Nord-Amerika. Det er beskrevet seks underarter, og i Norge er det nominatunderarten *rustica* som hekker.

Den norske hekkebestanden ble anslått til mellom 100 000 og 400 000 par i 1990, men dette var trolig for høyt (S. Byrkjeland, pers. medd.). Den europeiske bestanden er anslått til mellom 13,9 og 18,9 millioner par. Hekkebestanden i Norge har vist tilbakegang. Også bestandene i de fleste andre europeiske land har hatt en negativ utvikling. Tilbakegangen skyldes trolig intensivering av jordbruket, men klimatiske variasjoner, særlig i vinterkvarterene, er sannsynligvis også medvirkende årsaker.

Merkeplasser for fugler som er gjenfunnet (n=810)
Ringing sites for birds recovered

- 1
- 2 - 9
- ≥10

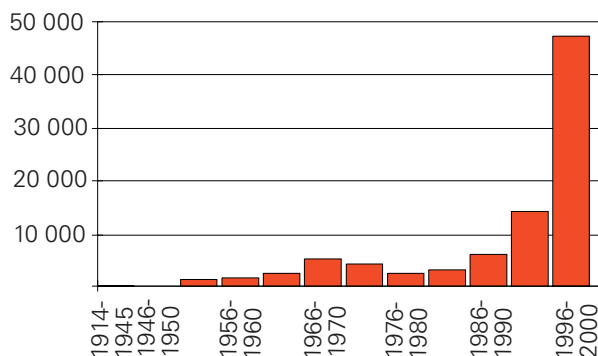
Merkeedata

Det er ringmerket låvesvaler i alle tidsperiodene etter 1914, om enn fåtallig inntil utgangen av 1950. I de neste periodene, fra 1951 til 1985, ble det i gjennomsnitt merket 622 låvesvaler årlig. Den kraftige økningen i de tre siste fem-års periodene skyldes intensivert merking på hekkeplassene av voksne og reirunger, samt på overnatningsplassene. Denne økte innsatsen var initiert av et større prosjekt igangsatt av EURING. I Norge er det særlig ringmerkere fra Møre og Romsdal, Hordaland, Rogaland og Buskerud som har deltatt i dette prosjektet.

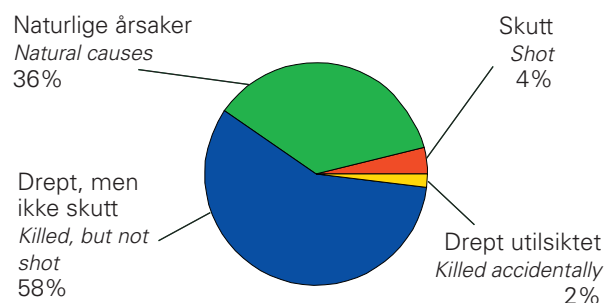
Gjenfunnsdata

Noe under halvparten av alle gjenfunnene (48%) er kontrollert på merkeplassen. Fra Norge foreligger det 743 gjenfunn utenom merkeplassen, og av disse

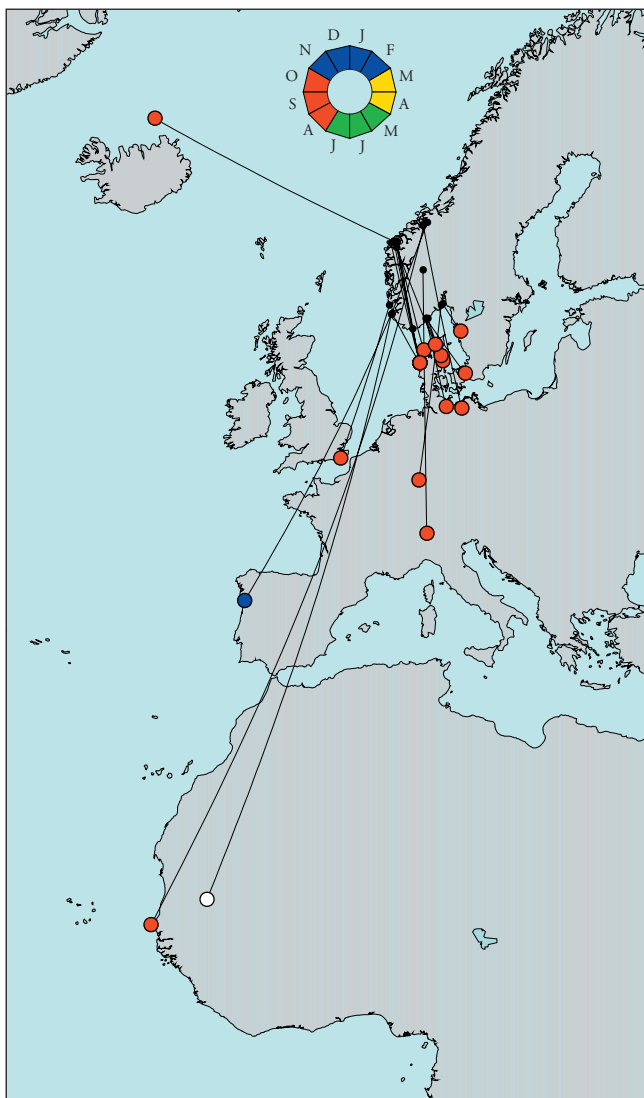
Antall Numbers

Merkinger fordelt på ulike tidsperioder (n=90 087).
Number of birds ringed in different periods.

Dødsårsaker hos fugler rapportert døde (n=52).
Causes of death in birds reported as dead.

Alle gjenfunn med linjer fra merkeplassene for fugler merket som reirunger rapportert fra utlandet (n=22).
All recoveries with traces from the ringing sites of birds ringed as pulli reported abroad.

Gjenfunnsfakta *Recovery facts:*

Totaler *Totals:*

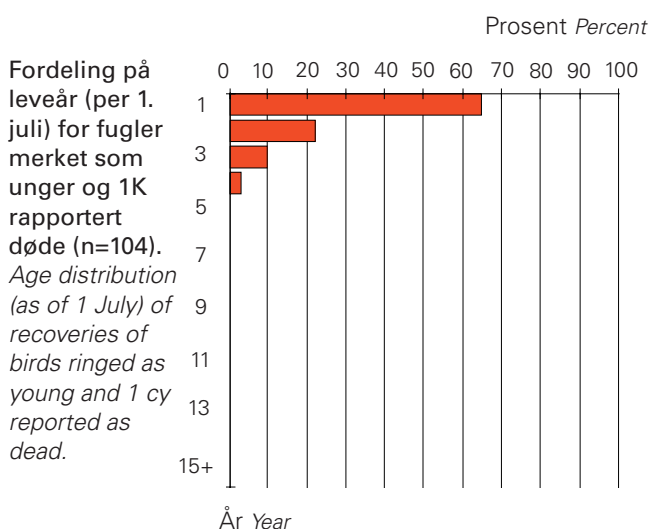
Antall ringmerket <i>Number ringed</i>	90 087
Gjenfunn, alle <i>Recoveries, all</i>	1599
Gjenfunn, brukt <i>Recoveries, used</i>	828
Gjenfundne individer <i>Recovered individuals</i>	809 (0,9%)
Gjenfunn merket som reirunger <i>Recoveries ringed as nestlings</i>	459
Kontrollert levende <i>Controlled alive</i>	695 (83,9%)
Rapportert døde <i>Reported as dead</i>	132 (15,9%)
Funn i Norge <i>Recoveries in Norway</i>	743 (89,7%)
Funn til havs <i>Recoveries at sea</i>	1 (0,1%)
Funn i utlandet <i>Recoveries abroad</i>	84 (10,2%)

Gjennomsnitt *Means:*

Tid, alle <i>Interval, all</i>	0 år 5 mnd (n=788)
Tid, reirunger <i>Interval, nestlings</i>	0 år 3 mnd (n=442)
Tid, 1K <i>Interval, 1 cy</i>	0 år 6 mnd (n=312)
Tid, ≥1K+ <i>Interval, ≥ 1 cy+</i>	1 år 1 mnd (n=34)
Avstand, alle <i>Distance, all</i>	298 km (n=788)
Avstand, reirunger <i>Distance, nestlings</i>	100 km (n=442)
Avstand, 1K <i>Distance, 1 cy</i>	549 km (n=312)
Avstand, ≥1K+ <i>Distance, ≥ 1 cy+</i>	568 km (n=34)
Avstand høsttrekk <i>Distance aut. migration</i>	695 km
Hastighet høsttrekk <i>Speed aut. migration</i>	39 km/d (n=24)

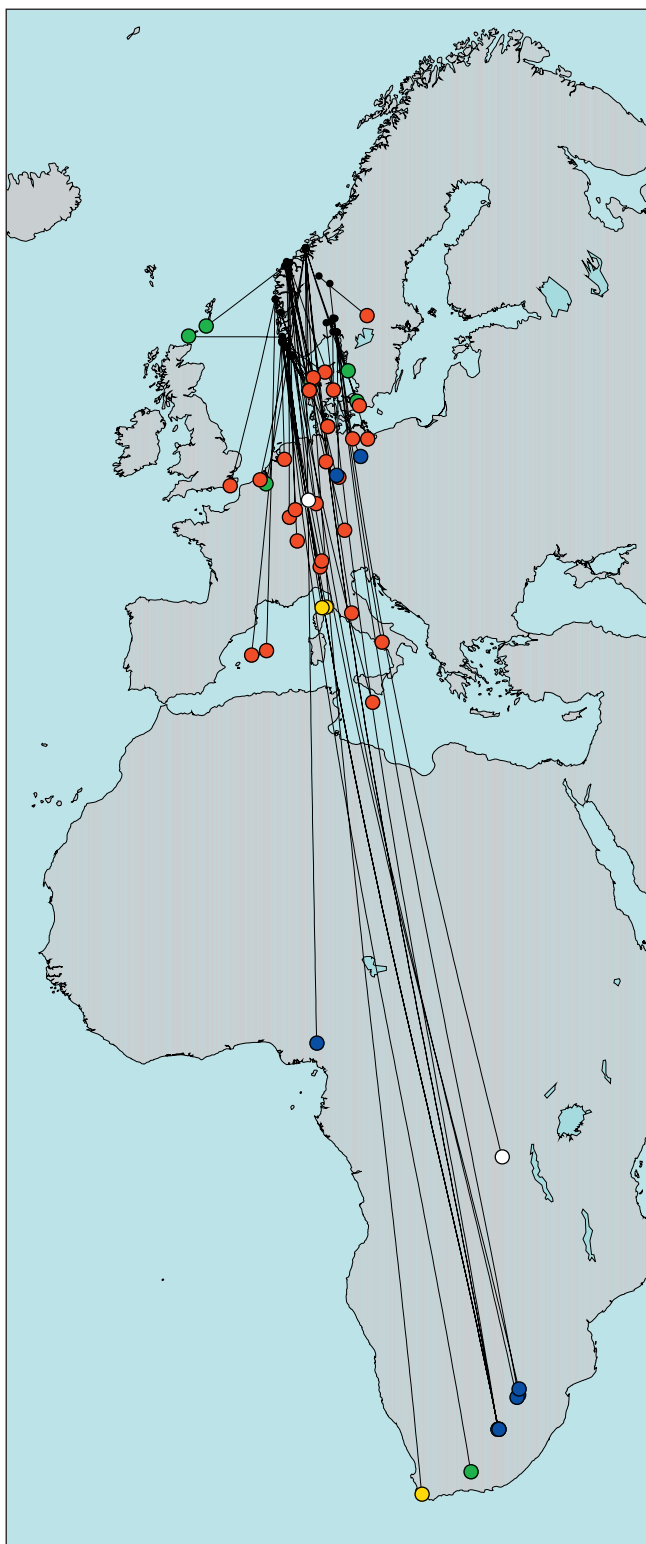
Ekstremer *Extremes:*

Høyeste alder <i>Oldest bird</i>	8 år 2 mnd
Høyeste hastighet <i>Highest speed</i>	106 km/d
Lengste avstand <i>Longest distance</i>	10 890 km
Sørligste gjenfunn <i>Southernmost recovery</i>	Sør-Afrika (34°21'S) South Africa (34°21'S)

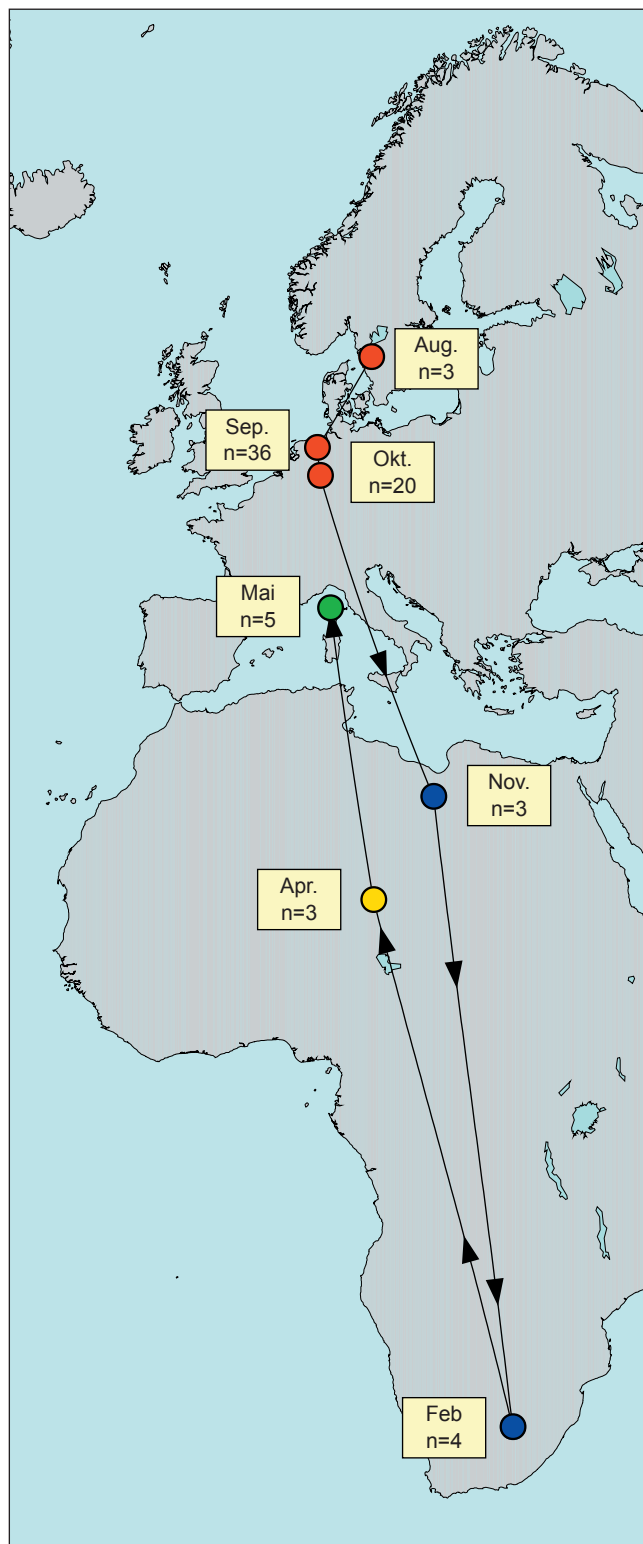

kommer 413 (56%) fra Møre og Romsdal, 193 (26%) fra Rogaland, og 46 (6%) fra Hordaland. Fra havområdene nord for Island foreligger det ett høstfunn, og gjenfunn fra utlandet domineres av 30 fra Danmark (4%) og 11 fra Sør-Afrika (1%).

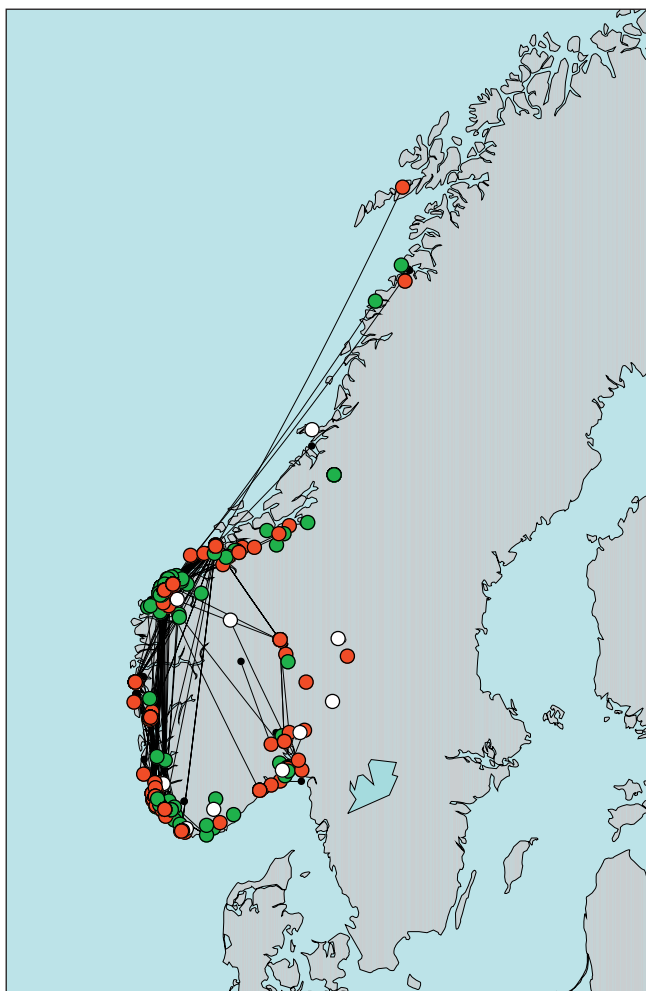
Første gjenfunnet av låvesvale er fra august 1938, og de to neste kom i henholdsvis i 1944 og 1945. De to første ble funnet døde nær merkeplassen året etter at de hadde blitt merket som reirunger, og den siste ble funnet død fem mil fra merkeplassen, også denne året etter at den hadde blitt merket som reirunge. Gjenfunnsprosenten var således 1% i perioden til og med 1945. I perioden til og med 1955 var gjenfunnsprosenten sunket til 0,5%. Fram til og med 1965 var 0,6% av låvesvalene gjenfunnet som er noe lavere enn gjennomsnittet for hele tidsperioden.

Alle gjenfunn med linjer fra merkeplassene for fugler merket som 1K eller eldre og rapportert fra utlandet (n=63).
All recoveries with traces from the ringing sites of birds ringed as 1 cy or older and reported abroad.

Gjennomsnittsposisjoner for alle gjenfunn rapportert fra utlandet.
Mean recovery positions of all recoveries reported abroad.

Alle gjenfunn med linjer fra merkeplassene for fugler rapportert fra Norge (n=743).

All recoveries with traces from the ringing sites of birds reported from Norway.

Av de 132 låvesvalene som er rapportert døde er dødsårsaken kjent for 52. Over halvparten av disse har omkommet tilfeldig som følge av menneskelig aktivitet. De tre viktigste dødsårsakene her er trafikk, kollisjon med vindu og låvesvaler som døde innendørs. Naturlige dødsårsaker er den andre hovedgruppen, og her dominerer låvesvaler drept av andre fugler eller dyr.

Høsttrekk og overvintringsområde

De første låvesvalene forlater landet allerede i juli. I august samler mange seg på overnattingsplasser, primært første års fugler, men de kan vandre rundt i flere uker før de trekker mot vinterområdene. En voksen hann merket på Lista 15. juli ble kontrollert i Danmark 11 dager senere. I august foreligger kun tre utenlandsgjenfunn, to i Sverige og én i Danmark, og alle tre fra slutten av måneden. I september er 36 låvesvaler rapportert fra utlandet, derav 22 fra Danmark. En låvesvale merket som reirunge i Møre og Romsdal i midten av august ble kontrollert i slutten av september over åtte år senere i Dakar (Senegal).

I oktober er 21 låvesvaler rapportert fra Europa, fra havområdene nord for Island i nord til Malta i sør. De fleste av disse er rapportert fra en forholdsvis smal korridor som går gjennom Danmark, Tyskland, Italia og Malta. Det tidligste gjenfunnet fra Sør-Afrika er rapportert 30. november. Dette var en låvesvale merket som ungfugl i Møre og Romsdal 28. august samme år.

I første del av november er to låvesvaler funnet døde i Tyskland. I ultimo desember har en låvesvale blitt fanget i Portugal, og en annen kontrollert i Sør-Afrika primo desember. I januar har vi to sikre kontroller, én fra Sør-Afrika og én fra Nigeria. Fra Zaire foreligger det ett gjenfunn med ukjente funnomstendigheter fra januar. For en låvesvale funnet død i Mauretania var brevet datert i januar. I februar har fire låvesvaler blitt kontrollerte i Sør-Afrika, og i mars ytterligere to, den siste så sent som 30. mars.

Det er en tendens til at låvesvaler ringmerket på Nordmøre og Trøndelag kan krysse over til den svenske vestkysten på vei til Danmark, mens fugler ringmerket på Sunnmøre og langs kysten av Vestlandet kan krysse direkte over.

Majoriteten av de europeiske låvesvalene overvintrer i Afrika, sør for ekvator. De fleste vintergjenfunn av låvesvaler merket i Norge kommer fra Sør-Afrika, hvor det foreligger to gjenfunn fra den sørlige Kapp-provinsen, og tre fra den norøstlige Transvaal-provinsen, og seks fra den mer sentralt østlige Oranjestaten. Oatley (2000) oppgir at 20 av 22 funn i den vestlige Kapp-provinsen er låvesvaler fra De britiske øyene. Fra dette området har vi kun ett vårgjenfunn. Mead (1970) har vist at det var først etter vinteren 1962-1963 at gjenfunn ble rapportert fra den sørvestlige Kapp-provinsen.

Vårtrekk og sommertilhold

Vårtrekket fra Afrika starter allerede i slutten av februar, og i april kommer de første låvesvalene til Norge. En norsk låvesvale ble kontrollert 1. april i den vestlige Kapp-provinsen i Sør-Afrika, og fra samme måned har to låvesvaler blitt kontrollert på henholdsvis nordspissen av Corsica og på den italienske øya Capraia like ved. De fleste av gjenfunnene i mai kommer fra Norge, men én ble funnet død i Sør-Afrika i begynnelsen av mai, og én låvesvale er kontrollert i Danmark i midten av mai. I Skottland ble en låvesvale funnet død på Fair Isle 20. mai, og en annen på Orknøyene 3. mai. En låvesvale ble funnet druknet i en kunstig vannbeholder i Belgia den 30. mai. Fra primo juni foreligger det kun ett gjenfunn fra utlandet, og dette er en kontroll av en knapt årgammel fugl på Nidingen i Sverige.

Selv om det foreligger få gjenfunn, gir de indikasjoner på at låvesvalene følger samme korridor på høst- og vårtrekk. Fugler gjenfunnet i den vestlige delen av Europa er sannsynligvis fugler som har tilbrakt vinteren i den vestlige del av Afrika.

Av 28 fugler ringmerket som reirunger og gjenfunnet et senere år ble 16 (57%) gjenfunnet 10

kilometer eller nærmere fra merkeplassen. Tilsvarende for fugler ringmerket som 2K eller eldre i perioden mai-juli ble 54% (seks av 11) gjenfunnet mindre enn

fire kilometer fra merkeplassen et senere år. Dataene tyder på en stor grad av stedtrohet til hekkeområdene.

Summary:

The Barn Swallow breeds commonly in South Norway, Trøndelag and the southern parts of Nordland; further north it is rare or absent as a breeding species. The estimate of 100 000-400 000 pairs in 1990 was probably an overestimate, and there has been a marked decrease in the population, probably due mainly to intensive farming methods.

Of the total of 90 087 Barn Swallows ringed in Norway, and excluding local recaptures we have 828 recoveries, 85 being from abroad, mainly from Denmark (30) and South Africa (11).

Barn Swallows can begin autumn migration as early as July, and an adult ringed in Vest-Agder on 15 July was controlled in Denmark 11 days later. There are three similar recoveries in August, while in September 36 Barn Swallows are reported from abroad, including 22 from Denmark. In October we have 21 recoveries in Europe, from the sea north of Iceland south to Malta, mainly in a narrow corridor through Denmark, Germany, Italy and Malta. The earliest recovery from South Africa is dated 30 November, ringed as a juvenile in Møre & Romsdal three months earlier. In all there are 11 winter recoveries from South Africa, and single ones from Zaire, Nigeria and Mauritania. The latest from South Africa is dated as late as 30 March.

The majority of European Barn Swallows winter in Africa south of the equator, and it seems clear that the same applies to those from Norway.

Spring migration from Africa begins in late February, and the first arrive back in Norway at the end of April. The few spring recoveries indicate that Barn Swallows follow the same route in spring as in autumn. Recoveries from within Norway show that most Barn Swallows remain faithful to the nesting sites; of 28 ringed as nestlings, 16 were controlled within 10 km.